

جمهوری اسلامی ایران

Islamic Republic of Iran

سازمان استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

Institute of Standards and Industrial Research of Iran

استاندارد ملی ایران

۱۳۸۱۰

چاپ اول

ISIRI

13810

1st.Edition

قابلیت ردیابی در زنجیره خوراک دام
و مواد غذایی - اصول کلی و الزامات
پایه برای طراحی و پیاده سازی
سیستم

**Traceability in the feed and food
chain-General principles and basic
requirement for system design and
implementation**

ICS :67.040

به نام خدا

آشنایی با سازمان استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ تنها مرجع رسمی کشور است که وظیفه تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی (رسمی) ایران را به عهده دارد.

تدوین استاندارد در حوزه های مختلف در کمیسیون های فنی مرکب از کارشناسان مؤسسه* صاحب نظران مراکز و موسسات علمی، پژوهشی، تولیدی و اقتصادی آگاه و مرتبط انجام می شود و کوششی همگام با مصالح ملی و با توجه به شرایط تولیدی، فناوری و تجاری است که از مشارکت آگاهانه و منصفانه صاحبان حق و نفع، شامل تولیدکنندگان، مصرف کنندگان، صادرکنندگان و واردکنندگان، مراکز علمی و تخصصی، نهادها، سازمان های دولتی و غیردولتی حاصل می شود. پیش نویس استانداردهای ملی ایران برای نظرخواهی به مراجع ذی نفع و اعضای کمیسیون های فنی مربوط ارسال می شود و پس از دریافت نظرها و پیشنهادهای در کمیته ملی مرتبط با آن رشته طرح و در صورت تصویب به عنوان استاندارد ملی (رسمی) ایران چاپ و منتشر می شود.

پیش نویس استانداردهایی که موسسات و سازمان های علاقه مند و ذی صلاح نیز با رعایت ضوابط تعیین شده تهیه می کنند در کمیته ملی طرح و بررسی و در صورت تصویب، به عنوان استاندارد ملی ایران چاپ و منتشر می شود. بدین ترتیب، استانداردهایی ملی تلقی می شود که بر اساس مفاد نوشته شده در استاندارد ملی ایران شماره ۵ تدوین و در کمیته ملی استاندارد مربوط که مؤسسه استاندارد تشکیل می دهد به تصویب رسیده باشد.

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران از اعضای اصلی سازمان بین المللی استاندارد (ISO)^۱، کمیسیون بین المللی الکتروتکنیک (IEC)^۲ و سازمان بین المللی اندازه شناسی قانون (OIML)^۳ است و به عنوان تنها رابط^۴ کمیسیون کدکس غذایی (CAC)^۵ در کشور فعالیت می کند. در تدوین استانداردهای ملی ایران ضمن توجه به شرایط کلی و نیازمندیهای خاص کشور، از آخرین پیشرفت های علمی، فنی و صنعتی جهان و استانداردهای بین المللی بهره گیری می شود.

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران می تواند با رعایت موازین پیش بینی شده در قانون، برای حمایت از مصرف کنندگان، حفظ سلامت و ایمنی فردی و عمومی، حصول اطمینان از کیفیت محصولات و ملاحظات زیست محیطی و اقتصادی، اجرای بعضی از استانداردهای ملی ایران را برای محصولات تولیدی داخل کشور و / یا اقلام وارداتی، با تصویب شورای عالی استاندارد، اجباری نماید. مؤسسه می تواند به منظور حفظ بازارهای بین المللی برای محصولات کشور، اجرای استاندارد کالاهای صادراتی و درجه بندی آن را اجباری نماید. همچنین برای اطمینان بخشیدن به استفاده کنندگان از خدمات سازمانها و مؤسسات فعال در زمینه مشاوره، آموزش، بازرسی، ممیزی و صدور گواهی سیستم های مدیریت کیفیت و مدیریت زیست محیطی، آزمایشگاهها و مراکز کالیبراسیون وسایل سنجش، مؤسسه استاندارد این گونه سازمانها و مؤسسات را بر اساس ضوابط نظام تأیید صلاحیت ایران ارزیابی می کند و در صورت احراز شرایط لازم، گواهینامه تأیید صلاحیت به آن ها اعطا و بر عملکرد آنها نظارت می کند. ترویج دستگاه بین المللی یکاها، کالیبراسیون وسایل سنجش، تعیین عیار فلزات گرانبها و انجام تحقیقات کاربردی برای ارتقای سطح استانداردهای ملی ایران از دیگر وظایف این مؤسسه است.

* مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

^۱ - International Organization for Standardization

^۲ - International Electrotechnical Commission

^۳ - International Organization for Legal Metrology (Organization Internationale de Metrologie Legal)

^۴ - Contact point

^۵ - Codex Alimentarius Commission

کمیسیون فنی تدوین استاندارد
" قابلیت ردیابی در زنجیره خوراک دام و مواد غذایی - اصول کلی و الزامات پایه برای
طراحی و پیاده‌سازی سیستم "

رئیس:

سمت و / یا نمایندگی

مدرس صادقی، محمد
(فوق لیسانس مدیریت صنعتی)

شرکت آکسفوردسرت یونیورسال

دبیران:

یوسفی، محمد
(فوق لیسانس مدیریت اجرایی)
ذکری، پرنیان
(لیسانس شیمی کاربردی)
موقانلو، شکوفه
(لیسانس مهندسی صنایع غذایی)

شرکت پاریزنوآ

اداره کل استاندارد و تحقیقات صنعتی استان تهران

اداره کل استاندارد و تحقیقات صنعتی استان تهران

اعضاء: (اسامی به ترتیب حروف الفباء)

اکثیری، محبوبه
(لیسانس مهندسی شیمی صنایع غذایی)
حاجی سیدجواد، سیدپیمان
(لیسانس مهندسی صنایع)
سروری، فریده
(لیسانس میکروبیولوژی)
سلیمان بیگی، زهرا
(لیسانس مهندسی صنایع غذایی)

شرکت بهنوش ایران

شرکت بهنوش ایران

اداره کل استاندارد و تحقیقات صنعتی استان تهران

شرکت شیرپاستوریزه پگاه تهران

فهرست مندرجات

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
ب	آشنایی با سازمان استاندارد
ج	کمیسیون فنی تدوین استاندارد
د	فهرست مندرجات
و	پیش گفتار
ز	مقدمه
۱	۱ هدف و دامنه کاربرد
۱	۲ مراجع الزامی
۲	۳ اصطلاحات و تعاریف
۲	۱-۳ محصول
۲	۲-۳ فرایند
۲	۳-۳ بهر
۲	۴-۳ شناسائی بهر
۲	۵-۳ موقعیت
۲	۶-۳ قابلیت ردیابی
۲	۷-۳ زنجیره خوراک دام و مواد غذائی
۲	۸-۳ جریان مواد
۲	۹-۳ مواد
۲	۱۰-۳ سازمان
۴	۱۱-۳ داده
۴	۱۲-۳ سیستم قابلیت ردیابی
۴	۴ اصول و اهداف قابلیت ردیابی
۴	۱-۴ کلیات
۴	۲-۴ اصول
۵	۳-۴ اهداف
۵	۵ طراحی
۵	۱-۵ ملاحظات کلی طراحی
۶	۲-۵ انتخاب اهداف
۶	۳-۵ الزامات مقررات و خط مشی
۶	۴-۵ محصولات و / یا اجزاء متشکله

۶	گامهای طراحی	۵-۵
۶	جایگاه در زنجیره خوراک دام و مواد غذایی	۱-۵-۵
۷	جریان مواد	۲-۵-۵
۷	الزامات اطلاعاتی	۳-۵-۵
۷	ایجاد روش های اجرایی	۶-۵
۷	الزامات مستندسازی	۷-۵
۸	هماهنگی زنجیره خوراک دام و مواد غذایی	۸-۵
۸	پیاده سازی	۶
۸	کلیات	۱-۶
۹	طرح قابلیت ردیابی	۲-۶
۹	مسئولیتها	۳-۶
۹	طرح آموزش	۴-۶
۹	پایش	۵-۶
۹	شاخصهای عملکردی کلیدی	۶-۶
۹	ممیزی داخلی	۷
۹	بازنگری	۸
۱۱	پیوست	

پیش‌گفتار

استاندارد " قابلیت ردیابی در زنجیره خوراک دام و مواد غذایی- اصول کلی و الزامات پایه برای طراحی و پیاده‌سازی سیستم" که پیش‌نویس آن در کمیسیونهای مربوط توسط سازمان استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران تهیه و تدوین شده و در یکصد و چهاردهمین اجلاس کمیته ملی استاندارد مدیریت کیفیت مورخ ۸۹/۱۱/۲۳ مورد تصویب قرار گرفته است، اینک به استناد بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ به عنوان استاندارد ملی ایران منتشر می‌شود.

برای حفظ همگامی و هماهنگی با تحولات و پیشرفتهای ملی و جهانی در زمینه صنایع، علوم و خدمات، استانداردهای ملی ایران در مواقع لزوم تجدید نظر خواهد شد و هر پیشنهادی که برای اصلاح و تکمیل این استانداردها ارائه شود، هنگام تجدید نظر در کمیسیون فنی مربوط مورد توجه قرار خواهد گرفت. بنابراین باید همواره از آخرین تجدید نظر استانداردهای ملی استفاده کرد.

منبع و مآخذی که برای تهیه این استاندارد مورد استفاده قرار گرفته به شرح زیر است:

ISO22005:2007(E), Traceability in the feed and food chain-General principles and basic requirement for system design and implementation

مقدمه

سیستم ردیابی ابزار مفیدی است برای کمک به سازمانهای درگیر در زنجیره غذا و خوراک دام جهت دستیابی به اهداف تعریف شده در سیستم مدیریت .

انتخاب یک سیستم قابلیت ردیابی تحت تاثیر قوانین ، ویژگیهای محصول و انتظارات مشتری است .

پیچیدگی سیستم قابلیت ردیابی بسته به ظاهر محصول و اهداف مورد نظر برای دسترسی می تواند متفاوت باشد .

پیاده سازی سیستم قابلیت ردیابی توسط یک سازمان بستگی دارد به:

- محدودیتهای فنی ذاتی سازمان و محصولات (برای مثال : ماهیت مواد خام ، اندازه کالا، روش اجرایی جمع آوری و حمل و نقل ، روشهای فرآیند و بسته بندی و...)

- ارزش افزوده پیاده سازی چنین سیستمی

سیستم ردیابی به خودی خود جهت دستیابی به سلامتی غذا کافی نیست .

قابلیت ردیابی در زنجیره خوراک دام و مواد غذایی - اصول کلی و الزامات پایه برای طراحی و پیاده سازی سیستم

۱ هدف و دامنه کاربرد

هدف از تدوین این استاندارد تعیین اصول و الزامات اصلی برای طراحی و پیاده سازی یک سیستم قابل ردیابی برای سازمان های مرتبط با خوراک دام و مواد غذایی است. این استاندارد، ابزار فنی مفید و قابل انعطافی است تا سازمان به اهداف تعریف شده سیستم مدیریتی خود دست یافته و در صورت نیاز موقعیت قبلی یا فعلی محصول تولیدی مرتبط با خوراک دام یا مواد غذایی را ارزیابی کند. انتخاب سیستم ردیابی بستگی به مقررات، خصوصیات تولید و انتظارات مشتری دارد. پیچیدگی این سیستم بسته به خصوصیات محصول و اهداف مورد نظر متفاوت بوده و بستگی به محدودیت های فنی سازمان و محصول (نظیر ماهیت مواد اولیه ، اندازه محموله ها ، روش های اجرایی جمع آوری و حمل و نقل، روش های فرآوری و بسته بندی) دارد.

۲ مراجع الزامی

مدارک الزامی زیر حاوی مقرراتی است که در متن این استاندارد ملی به آنها ارجاع داده شده است. بدین ترتیب آن مقررات جزئی از این استاندارد ملی محسوب می شود. در صورتی که به مدرکی با ذکر تاریخ انتشار ارجاع داده شده باشد، اصلاحیه ها و تجدیدنظرهای بعدی آن مورد نظر این استاندارد ملی ایران نیست. در مورد مدارکی که بدون ذکر تاریخ انتشار به آنها ارجاع داده شده است همواره آخرین تجدیدنظر و اصلاحیه های بعدی آنها مورد نظر است. استفاده از مرجع زیر برای این استاندارد الزامی است:

۱-۲ استاندارد ملی ایران - ایزو ۲۲۰۰۰-۱۳۸۶: سیستم های مدیریت ایمنی مواد غذایی - الزامات هر سازمان در زنجیره مواد غذایی

2-1 ISO 22000:2005, food safety management system-requirements for any organization in the food chain.

۳ اصطلاحات و تعاریف

در این استاندارد علاوه بر اصطلاحات و تعاریف تعیین شده در استاندارد ملی ایران- ایزو ۲۲۰۰۰ ، اصطلاحات و تعاریف زیر نیز به کار می رود.

۱-۳

محصول

منظور محصول یک فرایند است، [طبق تعریف مندرج در بند ۳-۴-۲ ایزو ۲۰۰۵:۹۰۰۰]

یادآوری- محصول میتواند شامل مواد بسته بندی نیز باشد.

۲-۳

فرآیند

مجموعه‌ای از فعالیت‌های وابسته به هم یا متعامل که دروندادها را به برون‌دادها تبدیل می نماید.

یادآوری ۱- دروندادهای یک فرایند عموماً برون‌دادهای سایر فرایندها هستند.

یادآوری ۲- فرایندها در یک سازمان (۴-۱۰) عموماً تحت شرایط کنترل شده برای افزایش ارزش، طرح ریزی و اجرا می شوند.

یادآوری ۳- فرایندی که انطباق محصول (۴-۱) حاصل از آن را نتوان به آسانی یا به صورت اقتصادی تصدیق نمود، بیشتر اوقات به عنوان یک «فرایند ویژه» استناد می شود.

[طبق تعریف مندرج در بند ۳-۴-۱ ایزو ۲۰۰۵:۹۰۰۰]

۳-۳

بهر^۱

منظور، مجموعه واحدهای یک محصول که تحت شرایط مشابه تولید و یا فرآوری یا بسته بندی شده اند.

یادآوری ۱- بهره وسیله پارامترهای از قبل ایجاد شده توسط سازمان، تعیین می گردد.

یادآوری ۲- مجموعه ای از واحدها می تواند به یک واحد منفرد از محصول کاهش یابد.

۴-۳

شناسایی بهره

منظور، فرایند تخصیص دادن یک کد ویژه به یک بهره است.

۵-۳

۲

موقعیت

منظور، محل تولید، فراوری، توزیع، انبارش و جابجایی از تولید اولیه تا مصرف است.

۶-۳

قابلیت ردیابی

منظور، توانایی پیگیری روند مرحله یا مراحل تولید، فراوری و توزیع خوراک دام یا ماده غذایی است.

یادآوری ۱- برگرفته از مرجع [۳]

یادآوری ۲- روند موردنظر می تواند در ارتباط با منشاء مواد، پیشینه فراوری یا توزیع خوراک دام یا مواد غذایی باشد.

یادآوری ۳- بهتراست از بکارگیری اصطلاحاتی نظیر «قابلیت ردیابی مدرک»، «قابلیت ردیابی رایانه» یا «قابلیت ردیابی تجاری» پرهیز شود.

۷-۳

زنجیره خوراک دام و مواد غذایی

منظور، تمامی مراحل و عملیات درگیر با تولید، فراوری، توزیع و جابجایی خوراک دام و مواد غذایی از تولید اولیه تا مصرف است.

یادآوری: تولید اولیه شامل تولید خوراک دام برای حیواناتی است که خود مورد مصرف غذای انسان قرار می گیرند.

۸-۳

جریان مواد

منظور، حرکت هرگونه مواد در هر نقطه از زنجیره خوراک دام و مواد غذایی است.

۹-۳

مواد

منظور، خوراک دام و مواد غذایی، ترکیبات خوراک دام و مواد غذایی و مواد بسته بندی است.

۱۰-۳

سازمان

منظور ، گروهی از افراد است که با داشتن مسئولیت، اختیارات و روابط می توانند به ترتیبی تسهیلاتی را فراهم کنند. [طبق تعریف مندرج در بند ۳-۳-۱۱ ایزو ۲۰۰۵:۹۰۰۰]

یادآوری ۱- یک سازمان ممکن است دربرگیرنده یک نفر باشد.

یادآوری ۲- یک سازمان می تواند عمومی یا خصوصی باشد.

۱۱-۳

داده

منظور اطلاعات جمع آوری شده است.

۱۲-۳

سیستم قابلیت ردیابی

منظور، مجموعه ای از داده ها و عملیات است که توانایی نگهداری اطلاعات موردنظر درباره یک محصول و اجزای آن ، در طی تمام یا بخشی از زنجیره تولید و بهره برداری آن را دارا است.

۴ اصول و اهداف قابلیت ردیابی

۴-۱ کلیات

سیستم های قابلیت ردیابی باید بتوانند پیشینه محصول را مدون نمایند و یا موقعیت یک محصول را در زنجیره خوراک دام و مواد غذایی مشخص کنند. سیستم های قابلیت ردیابی به جستجوی علت عدم انطباق و در صورت لزوم توانایی بازپس گیری و یا فراخوان محصولات کمک می نمایند. سیستم های قابلیت ردیابی می توانند کاربرد مناسب و قابل اطمینان اطلاعات، اثربخشی و بهره وری سازمان را بهبود بخشند.

سیستم های قابلیت ردیابی از نقطه نظر فنی و اقتصادی باید قادر به دستیابی به اهداف (رجوع شود به ۴-۳) باشند.

پیگیری می تواند در رابطه با منشاء مواد، پیشینه فرآوری یا توزیع خوراک دام یا مواد غذایی بوده و باید حداقل یک گام رو به جلو و یک گام رو به عقب برای هر سازمانی را در زنجیره نشان دهد. طبق توافق با سازمان های ذیربط، این امر ممکن است برای بیشتر از یک بخش زنجیره نیز به کار رود.

۴-۲ اصول

سیستم های قابلیت ردیابی باید:

- قابل تصدیق،

- سازگار و منصفانه بکار رفته،
- نتیجه گرا،
- مقرون به صرفه،
- قابل اجرا،
- سازگار با هرگونه مقررات یا خط مشی قا' ۴' ربرد و
- سازگار با الزامات دقت تعریف شده باشند

۴-۳ اهداف

- هنگام تکوین یک سیستم قابلیت ردیابی در زنجیره خوراک دام و مواد غذایی، لازم است که اهداف مشخص قابل دستیابی شناسایی شوند. این اهداف باید اصول شناسایی شده در بند ۵-۲ را در نظر بگیرند. مثال هایی از این اهداف در زیر آورده شده است:
- الف- پشتیبانی نمودن از اهداف ایمنی مواد غذایی و یا اهداف کیفیت؛
  - ب- برآورده نمودن ویژگی (های) موردنظر مشتری؛
  - ج- تعیین پیشینه یا منشاء محصول؛
  - د- تسهیل نمودن بازپس گیری و یا فراخوان محصول؛
  - ه- شناسایی سازمان های مسئول در زنجیره خوراک دام و مواد غذایی؛
  - و- تسهیل نمودن تصدیق اطلاعات مشخص درباره محصول؛
  - ز- تبادل اطلاعات درباره سهامداران و مصرف کنندگان مربوطه؛
  - ح- برآورده نمودن هر گونه مقررات یا خط مشی های محلی، منطقه ای، ملی یا بین المللی در صورت کاربرد؛
  - ط- بهبود اثربخشی، بهره وری و سودآوری سازمان ؛

۵ طراحی

۵-۱ ملاحظات کلی طراحی

- یک سیستم قابلیت ردیابی ابزاری است که بایستی در بطن یک سیستم مدیریت وسیعتر طراحی شود.
- انتخاب یک سیستم قابلیت ردیابی باید از متوازن نمودن الزامات گوناگون، امکان پذیری فنی و قابلیت پذیرش اقتصادی ناشی شده باشد.
- سیستم قابلیت ردیابی باید قابل تصدیق باشد.
- هر عنصر سیستم قابلیت ردیابی باید طبق اصول درهمورد با توجه به اهداف موردنظر برای دستیابی، در نظر گرفته و توجیه شده باشد.
- طراحی یک سیستم قابلیت دستیابی، باید شامل موارد زیر باشد:

الف- اهداف؛

ب- الزامات قانونی و خط مشی مربوط به قابلیت ردیابی؛

پ- محصول و یا اجزاء متشکله؛

ت- جایگاه در زنجیره خوراک دام و مواد غذایی؛

ث- جریان مواد؛ ۵

ج- الزامات اطلاعات؛

چ- روش های اجرایی؛

ح- مستندسازی؛

خ- هماهنگی زنجیره خوراک دام و مواد غذایی.

۲-۵ انتخاب اهداف

سازمان باید اهداف سیستم قابلیت ردیابی (رجوع شود به ۴-۳) خود را شناسائی نماید.

۳-۵ الزامات مقررات و خط مشی

سازمان باید الزامات قانونی و خط مشی های لازم که باید اجرا شود تا قابلیت ردیابی سیستم محقق شود، را شناسائی کند .

۴-۵ محصولات و/یا اجزاء متشکله

سازمان باید الزامات محصولات و یا اجزاء متشکله که برای اهداف سیستم قابلیت ردیابی خود به کار می روند، را شناسایی نماید.

۵-۵ گام های طراحی

۱-۵-۵ جایگاه در زنجیره خوراک دام و مواد غذایی

سازمان باید جایگاه خود را در زنجیره مواد غذایی حداقل با شناسایی تأمین کنندگان و مشتریان خود تعیین نماید.

۵-۲-۵ جریان مواد

۶

سازمان باید جریان مواد تحت کنترل خود را به روشی که اهداف سیستم قابلیت ردیابی را برآورده سازد شناسائی و مستند نماید.

۵-۳-۵ الزامات اطلاعاتی

سازمان باید برای برآورده نمودن اهداف سیستم قابل ردیابی خود اطلاعات زیر را تعریف نماید: به دست آمده از تأمین کنندگان، جمع آوری شده در خصوص محصول و پیشینه فرآیند، و فراهم شده برای مشتریان و یا تأمین کنندگان خود. **یادآوری:** اطلاعات مورد نیاز برای یک سیستم قابل ردیابی، از اهداف آن و جایگاه سازمان در زنجیره خوراک دام و مواد غذایی تأثیر می پذیرد.

۵-۶ ایجاد روش های اجرایی

روش های اجرایی عموماً مرتبط با مستندسازی جریان مواد و اطلاعات مرتبط، شامل نگهداری و تصدیق مدرک می باشند. سازمان باید روش های اجرایی را که حداقل شامل موارد زیر باشند ایجاد سازد:

الف- تعریف محصول؛

ب- تعریف و شناسایی بهره؛

پ- مستندسازی جریان مواد و اطلاعات شامل رسانه برای نگهداری سابقه؛

ت- مدیریت داده ها و پروتکل های ثبت شده؛

ث- پروتکل های بازیابی اطلاعات:

هنگام تکوین و اجرای یک سیستم قابلیت ردیابی، ضروری است عملیات موجود و سیستم های مدیریت در سازمان در نظر گرفته شود.

روش های اجرایی برای مدیریت اطلاعات قابلیت ردیابی باید در صورت لزوم شامل واسطه هایی جهت پیوند و ثبت جریان اطلاعات در خصوص مواد و محصولات باشد.

روش های اجرایی باید در رابطه با عدم انطباق در سیستم قابلیت ردیابی ایجاد شود. این روش های اجرایی باید شامل اصلاحات و اقدامات اصلاحی باشند.

۵-۷ الزامات مستندسازی

سازمان باید تعیین کند کدامیک از مستندات برای دستیابی به اهداف سیستم قابلیت ردیابی خود، لازم هستند.

مستندسازی مناسب باید حداقل شامل موارد زیر باشد:

- توصیفی از گام های ذیربط در زنجیره،
- توصیفی از مسئولیت های مدیریت داده های قابل ردیابی،
- اطلاعات نوشته شده یا ثبت شده که فعالیت های قابلیت ردیابی و فرایندهای تولید، جریان ها و نتایج تصدیق و ممیزی های قابلیت ردیابی را مستند می نمایند،
- مستندسازی که اقدام به عمل آمده برای مدیریت عدم انطباق مربوط به سیستم قابلیت ردیابی ایجاد شده را نشان می دهد و
- زمان های بازبازی مدرک.

برای مدیریت کنترل مدارک به ایزو ۲۰۰۵:۲۰۰۰، (بند ۴-۲-۲ را ببینید).

برای مدیریت کنترل سوابق به ایزو ۲۰۰۵:۲۰۰۰، (بند ۴-۲-۳ را ببینید).

برای اهداف شناسایی شده یک سیستم قابل ردیابی به ایزو ۲۰۰۵:۲۰۰۰، (بند ۷-۹ را ببینید).

۵-۸ هماهنگی زنجیره خوراک دام و مواد غذایی

اگر سازمانی در یک سیستم قابلیت ردیابی با سایر سازمان ها مشارکت نماید، عناصر طراحی (بند ۵-۱ را ببینید) باید هماهنگ شوند. پیوندهایی که در این زنجیره ی خوراک دام و مواد غذایی برقرار می شوند به نحوی است که هر سازمان، منبع (منابع) بی واسطه قبلی و دریافت کننده (های) بی واسطه بعدی را شناسایی می کند. هنگامی که ادعایی درباره «قابلیت ردیابی زنجیره خوراک دام و مواد غذایی» برای مقاصد تجاری مطرح می گردد، گام های ذیربط در زنجیره خوراک دام و مواد غذایی باید توسط سازمانی که ادعا را مطرح نموده شناسایی شود و باید توسط تائید اطلاعات پشتیبانی گردد.

یادآوری- یک زنجیره سیستم قابل ردیابی هنگامی می تواند کارآمد باشد، که بخش یا بخش های مورد ردیابی بطور مداوم به هم متصل باشند.

۶ پیاده سازی

۶-۱ کلیات

سازمان باید تعهد خود را نسبت به اجرای یک سیستم قابلیت ردیابی با تخصیص مسئولیت های مدیریت و فراهم آوری منابع نشان دهد. به دنبال طراحی و تکوین یک سیستم قابلیت ردیابی، سازمان باید گام های مشخص شده در بندهای ۲-۷ تا ۶-۷ را پیاده سازی نماید. هر سازمانی ممکن است ابزار مناسبی برای ردیابی، ثبت و تبادل اطلاعات انتخاب نماید.

۲-۶ طرح قابلیت ردیابی

۸

هر سازمان باید یک طرح قابلیت ردیابی، که می تواند بخشی از یک سیستم مدیریت گسترده تر باشد را ایجاد نماید. طرح قابل ردیابی باید شامل تمامی الزامات شناسایی شده باشد.

۳-۶ مسئولیت ها

سازمان باید وظایف و مسئولیت هایی برای کارکنان خود تعریف و ابلاغ نماید.

۴-۶ طرح آموزش

سازمان باید یک طرح آموزشی را تکوین و پیاده سازی نماید. کارکنانی که روی سیستم قابلیت ردیابی می توانند تأثیر داشته باشند باید به حد کافی آموزش داده شده و آگاه بوده و قادر باشند شایستگی خود را در اجرای صحیح سیستم قابلیت ردیابی به اثبات برسانند.

۵-۶ پایش

سازمان باید یک رویه پایش برای سیستم قابل ردیابی ایجاد نماید.

۶-۶ شاخص های عملکردی کلیدی

سازمان باید شاخص های کلیدی عملکرد را برای اندازه گیری اثربخشی سیستم ایجاد نماید.

۷ ممیزی داخلی

سازمان باید ممیزی های داخلی را در فواصل زمانی طرح ریزی شده به منظور ارزیابی اثربخشی سیستم در برآورده نمودن اهداف برقرار شده، اجرا نماید.

۸ بازنگری

سازمان باید سیستم قابلیت ردیابی را در فواصل زمانی مناسب یا هر وقت که اهداف و یا محصول یا فرایند دچار تغییراتی شوند بازنگری نماید. اصلاح و اقدام (اقدامات) اصلاحی مناسب بر مبنای این بازنگری باید اجرا گردد. این امر برقراری یک فرایند بهبود مداوم را میسر می سازد. این بازنگری شامل موارد زیر است ولی محدود به آنها نمی شود.

الف- نتایج آزمون قابلیت ردیابی؛

ب- یافته های ممیزی قابلیت ردیابی؛

۹

پ- تغییرات محصول یا فرایندها؛

ت- اطلاعات مرتبط با قابلیت ردیابی که توسط سایر سازمان ها در زنجیره خوراک دام

و مواد غذایی فراهم شده است؛

ث- اقدامات اصلاحی در رابطه با قابلیت ردیابی؛

ج- بازخورهای مشتری از جمله شکایات در رابطه با قابلیت ردیابی؛

چ- قوانین جدید یا اصلاح شده که بر قابلیت ردیابی تأثیر می گذارند؛

ح- روش های ارزشیابی آماری جدید

پیوست
شماره (تی)
کتابنامه

- ۱- ISO 22000:2005، استاندارد ملی ایران-ایزو ۲۲۰۰۰-۱۳۸۶: سیستم های مدیریت ایمنی مواد غذایی-الزامات هر سازمان در زنجیره مواد غذایی
  - ۲- ISO 22005:2007، قابلیت ردیابی در زنجیره خوراک دام و مواد غذایی- اصول کلی و الزامات پایه برای طراحی و پیاده سازی سیستم
  - ۳- ISO 9000:2005، استاندارد ملی ایران-ایزو ۹۰۰۰-۱۳۸۷: سیستم های مدیریت کیفیت - مبانی و واژگان
  - ۴- ISO 19011، استاندارد ملی ایران - ایزو ۱۹۰۱۱ - ۱۳۸۶: رهنمودهائی برای ممیزی سیستمهای مدیریت کیفیت و/یا زیست محیطی
- ۵- codex alimentarius : " Principles for tracibility/product tracing as a tool within a food inspection and certification system " (CAC/GL 60-2006